

УДК 330.47:004

СЕКРЕТНІ ВІНАХОДИ: ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТИЗИ ЗАЯВОК

Г.О. Андрощук

канд. екон. наук, доцент, головний науковий співробітник НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (Київ)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0781-9740>

SECRET INVENTIONS: APPLICATION EXAMINATION PROBLEMS

H.O.Androshchuk

PhD of Economic Sciences, Associate Professor, Chief Researcher, Scientific Research Institute of Intellectual Property of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0781-9740>

Анотація. Досліджено економіко-правові проблеми патентної та інноваційної активності в оборонному секторі. На основі показників та правової бази IP5 – найбільших відомств інтелектуальної власності світу (США, ЄПВ, Китаю, Японії, Південної Кореї) показано стан, тенденції регулювання і особливості експертизи заявок на секретні винаходи (корисні моделі). Проаналізовано процедуру формування Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, виявлено проблемні питання у цій сфері, вироблено пропозиції для України щодо їх вирішення.

Ключові слова: інтелектуальна власність, секретний винахід, патентна експертиза, державна таємниця

Abstract. The paper examines the economic and legal problems of patent and innovation activity in the defense sector. Based on the indicators and legal framework of IP5 – the largest intellectual property offices in the world (USA, EPO, China, Japan, South Korea), the status, trends in regulation and features of examination of applications for secret inventions (utility models) are shown. The procedure for

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 25 квітня 2025 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025)

forming the Compendium of information constituting a state secret is analyzed, problematic issues in this area are identified, and proposals for Ukraine to solve them are made.

Keywords: intellectual property, secret invention, patent examination, state secret

Згідно звіту ВОІВ «Світові показники в галузі інтелектуальної власності» (WIPI), у 2023 р. глобальна патентна активність досягла нових висот: кількість заявок вперше перевищила 3,5 млн, що стало четвертим роком зростання поспіль, попри складну макроекономічну ситуацію. Винахідники з Китаю (1,64 млн), США (518 364), Японії (414 413), Республіки Корея (287 954) та Німеччини (133 053) лідирують у світових патентних заявках.[1]

Інноваційна активність в оборонній промисловості перевершує активність в інших секторах економіки. Аналіз за європейськими патентами оборонного сектору, опублікованими в період з 2020 по 2024 рік включно, порівняно з (2000-2004 рр. показує, що обсяг заявок на патентні сімейства зріс на 167% між двома п'ятирічними періодами, з 10 582 у 2000-2004 роках до 28307 у 2020-2024 роках. Це перевищує середній показник по галузі в 99%.[2]

Уряди по всьому світу збільшили оборонні бюджети, інвестують у розробку проривних технологій, які можуть дати їм військову перевагу. Кількість секретних патентів «національної безпеки», поданих у Великій Британії, які вважаються урядом критично важливими для оборони країни, збільшились на 36% — з 45 у 2021 р. до 61 у 2022 р. Це найбільша кількість патентів з національної безпеки, поданих з 2018 року. [3]

Зазначимо, що спеціальні закони про секретні винаходи діють лише в США (1951 р.), Данії (1978 р.), Киргизькій Республіці (2006 р.) та Республіці Таджикистан (2010 р.). В більшості країн світу регулювання відносин у сфері

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 25 квітня 2025 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025)

секретних винаходів здійснюється нормами патентних законів або законодавства з промислової та інтелектуальної власності.

Важливим є вивчення особливостей проведення експертизи заявок на секретні винаходи в різних юрисдикціях, стану та тенденцій у цій сфері. Нині у світі склалися і існують три системи патентної експертизи: явочна (реєстраційна), перевірочна (дослідницька) і відтермінована (відкладена) [4,с.84].

У першому випадку патентна заявка автоматично приймається для проведення експертизи на підставі дати публікації, залежно від дати подання або дати пріоритету. Ізраїль і США - яскраві приклади юрисдикцій з реєстраційною експертизою. У другому - патентна заявка зазвичай приймається для проведення експертизи на підставі дати, в яку подано запит на експертизу. Багато юрисдикцій, включаючи Європейське патентне відомство (ЄПВ), Китай, Японію і Південну Корею, передбачають відкладену систему експертизи, в якій встановлено явно позначений крайній термін для подання запиту на експертизу. Цей термін часто становить від трьох до п'яти років з дати подання заявки, дати пріоритету або дати подання міжнародної заявки (в залежності від обставин).

Наше дослідження базується на аналізі показників та правової бази IP5 - найбільших відомств ІВ, які контролюють 91% активних патентів в світі. П'ять відомств ІВ(IP5) - це назва форуму п'яти найбільших у світі відомств ІВ (Європейське патентне відомство (ЄПВ), Патентне відомство Японії (JPO), Корейське відомство ІВ (KIPO), Національне відомство ІВ Китаю (CNIPA), Відомство з патентів і торгових марок США (USPTO), створеного для *підвищення ефективності процесу експертизи винаходів у всьому світі.*

Ці п'ять відомств IP5 спільно обробляють близько 90% світових патентних заявок і здійснює 95% всієї роботи, що виконується в рамках Договору про патентну кооперацію (РСТ). [5] Аналіз динаміки патентних заявок та виданих патентів у відомствах IP5 у період з 2013 по 2023 рік свідчить

про значні зрушення у глобальному інноваційному ландшафті. Загальна кількість патентних заявок зросла на 2,9%, збільшившись з приблизно 2,2 млн. у 2013 р. до 3,0 млн. у 2023 р.

Домінуючим гравцем є CNIPA (Китай), кількість заявок якого різко зросла з 2013 по 2023 рік. Однією з проблем міжнародної гармонізації патентного права є «конфліктуючі заявки», які називаються у професійних колах *«секретним попереднім рівнем техніки»*. Конфліктуюча заявка — це патентна заявка, що має дату подання (або дату пріоритету) більш ранню, ніж у заявки або патенту, що розглядається, але яка була опублікована пізніше.

Майже у всіх країнах світу патентна заявка публікується лише через 18 місяців з дати подання або у випадку, коли пріоритет було заявлено з дати пріоритету. Це порушує питання про те, як система повинна обробляти другу заявку, яку подано після подання першої патентної заявки, але до публікації першої заявки. Така ситуація відома як «секретний» попередній рівень техніки, оскільки, як правило, заявник другої заявки не може дізнатися, що існує перша (неопублікована) заявка.

Спроби досягти міжнародного консенсусу щодо розгляду конфліктуючих заявок досі не мали успіху. Попри те, що в рамках Договору про патентне право (PatentLawTreaty) робилися кроки щодо гармонізації правил щодо секретного відомого рівня техніки, переговори з 2006 р. зайшли в глухий кут.[15]

Для будь-якого винаходу завжди існуватиме попередній рівень техніки. Як зазначив відомий федеральний суддя: «Тільки Бог творить із нічого. Людина має працювати зі старими елементами».[6] Патентоспроможність винаходу залежить від того, наскільки він відрізняється від попереднього рівня техніки.

У Керівництві ОЕСР з патентної статистики сказано: «У кожному патенті перераховується попередній рівень технології, що відноситься до винаходу. Рівень технології визначає межі того, що є суспільним надбанням і на що заявник має право згідно з формулою винаходу. Цитовані (патентні та

непатентні) посилення допомагають визначити формулу патенту та його конкретні види використання та застосування». [7,с.24]

Важливим також є поняття «*секретне використання*». Воно стосується використання винаходу, що зберігається в таємниці і є недоступним для громадськості.

Аналіз «секретного рівня техніки» серед країн IP5. Хоча концепція «секретного попереднього рівня техніки» є загальною для всіх країн, деталі її вимог дещо відрізняються від країни до країни. Розглянемо особливості експертизи секретних винаходів у відомствах IP5.

США. Закон про секретність винаходів 1951 р. зробив патентну секретність постійною, хоча наказ про заборону будь-якого винаходу має відновлюватися щороку, за винятком періодів оголошеної війни чи надзвичайного стану в країні. Згідно закону оборонні відомства надають патентному відомству *засекречений список чутливих технологій* у формі «Списку огляду категорій патентної безпеки» (PSCRL).

Рішення про класифікацію нових винаходів відповідно до цього закону приймається «оборонними відомствами», як визначено Президентом. До цих агентств належать армія, флот, військово-повітряні сили, Агентство національної безпеки, Міністерство енергетики, Міністерство внутрішньої безпеки, НАСА, і навіть Міністерство юстиції.

Якщо урядовці визначають, що *ідея та винахід* можуть становити загрозу, вони можуть бути обмежені від громадськості за допомогою наказу про секретність. Щороку десятки тисяч винаходів та патентних заявок перевіряються, щоб вирішити, чи слід дозволити їх публікацію, чи приховати від громадськості. Загалом *від 5 до 10% усіх патентів*, які американські військові розглядають відповідно до ISA, *підпадають під дію наказів про секретність*.

У середньому 117 нових винаходів за рік обмежувалися наказами про секретність, а скасовувалося в середньому 25 наказів на рік. У 2017 р.

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 25 квітня 2025 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025)

Федерація американських учених повідомила, що 5784 патенти були обмежені наказами про секретність. [8] Станом на 2018 р. під дію наказів про секретність потрапило 5792 унікальних патентів. Спроби протягом 2020 р. розширити сферу дії Закону про секретність винаходів у Конгресі не мали успіху через лобіювання з боку таких груп, як Американська асоціація юристів.

В інтересах національної безпеки уряд США встановив *обмеження на експорт технічної інформації*. Тому перед поданням заявки на патент в іноземній країні вимагається дозвіл Уповноваженого з патентів відповідно до [35 USC 184](#), якщо винахід було створено в США. Санкції за порушення включають втрату патентних прав в США на додаток до можливого штрафу або тюремного ув'язнення.

Іноземні патенти і заявки з охороною таємниці. США уклали двосторонні та багатосторонні угоди з країнами про взаємну подачу секретних патентних заявок та/або патентних заявок із наказами про секретність. Основна багатостороння угода, *Угода НАТО про взаємну охорону таємниці винаходів*, що стосуються оборони та щодо яких були подані заявки на отримання патентів, *дозволяє подавати патентні заявки з наказами про секретність*, подані в одній країні НАТО, у США, і навпаки, і *дозволяє автоматичні взаємні накази секретності*.

DTSA встановила та підтримує дипломатичні канали в посольствах США в деяких країнах для виконання вимог Угоди НАТО. Ця Угода надає *можливості для обміну секретними винаходами* та дозволяє здійснювати міжнародне співробітництво у галузі досліджень та розробок у галузі оборонних технологій.[9]

\ **ЄПВ.** ЄПВ є виконавчим органом Європейської патентної організації, яка об'єднує тридцять дев'ять країн-членів і здійснює свою діяльність зі штаб-квартири в Мюнхені з філіями в Гаазі, Берліні та Відні. ЄПВ є центральною установою патентної охорони в Європі, пропонуючи оптимізований процес

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 25 квітня 2025 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025)

подання заявок та видачі патентів у державах-членах. У 2022 р. ЄПВ продовжило свою місію щодо сприяння інноваціям та економічному зростанню, опрацювавши близько 193 460 патентних заявок, що на 2,5% більше, ніж у попередньому році.

До основних досягнень належать удосконалення *процесів пошуку та експертизи*, при цьому своєчасність пошуку становить у середньому 4,9 місяця, а 79% заявок на видачу грантів було видано протягом 36 місяців. ЄПВ також *запровадило нові цифрові інструменти*. [10]

Оновлені Керівні принципи з експертизи у ЄПВ, що набули чинності 1 березня 2024 р., включають *суттєві зміни* патентоспроможності інновацій у *галузі штучного інтелекту (ШІ)*.

Китай. Положення китайського патентного законодавства щодо іноземних патентних заявок на винаходи перейшли від «зобов'язання спочатку подати заявку в Китаї» (1984 р.) до «зобов'язання запитувати експертизу конфіденційності» (2008 р.). Були передбачені також штрафні санкції, згідно з якими патентні права не можуть бути надані в Китаї, якщо іноземна патентна заявка була подана без *експертизи конфіденційності*.

Китайський еквівалент ліцензії США на подання іноземних заявок називається *перевіркою конфіденційності при поданні іноземних заявок*. Вперше це правило було закріплене у третій поправці до Патентного закону Китаю від 2008 року. CNIPA визначить, чи зачіпає винахід (термін «винахід» включає і корисні моделі) національну безпеку та життєво важливий інтерес, який необхідно зберігати конфіденційним. Середній термін розгляду заявок на винаходи скоротився до 16,5 місяців, а важливі винаходи були розглянуті протягом 13 місяців.

CNIPA запровадила *нову інтелектуальну систему патентної експертизи*, де понад 99% заявок на патенти подаються в електронному вигляді. Задоволеність користувачів якістю патентної експертизи є високою та

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 25 квітня 2025 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025)

становить 85,7%, підтримуючи задовільний рівень протягом 13 років поспіль.[10]

Японія. Японське патентне відомство (JPO) зосередилося на досягненні найшвидших та найякісніших патентних експертиз у світі. Середній час розгляду становив 10,1 місяця для First Action Pendency та 14,9 місяця для Total Pendency.

JPO запропонувало *прискорені варіанти експертизи*, включаючи *над прискорену систему для високо пріоритетних заявок* із середнім часом розгляду 2,3 місяця та 0,6 місяця відповідно.

Нерозголошення патентних заявок та заборона на подання заявок за кордоном з метою національної безпеки. Уряд Японії ухвалив Закон про сприяння економічній безпеці у травні 2022 р., який об'єднав відповідні заходи для цієї мети. [11] Одним із заходів є *нова система нерозголошення патентних заявок та заборони іноземних патентних заявок*, які включають винаходи, зроблені в Японії, і які можуть спричинити значний ризик згубного впливу на безпеку країни та її громадян, якщо будуть оприлюднені.

Система набула чинності 1 травня 2024 р., вона включає перший (первинний огляд JPO) і другий огляд (огляд безпеки Під час огляду безпеки Кабмін розглядає чутливість безпеки та промислову дію тощо, а потім вирішує, чи слід робити позначення безпеки чи ні. Коли заявки підлягають позначенню безпеки, на заявників накладаються деякі зобов'язання, включаючи заборону подання іноземних заявок. За порушення зобов'язань *передбачено* такі заходи, як *кримінальне покарання та відхилення патентних заявок*.

Нове положення визначає зазначені *галузі технологій* за МПК. Деякі із зазначених областей технологій визначаються тільки МПК, і патентні заявки, які включають винахід, що підпадає під класифікацію, будуть надіслані посадовій особі Кабміну для перевірки безпеки (наприклад, F41G7/00: Системи

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 25 квітня 2025 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025)

управління напрямом для самохідних ракет, G21J1/00: Ядерні вибухові пристрої).

Інші зазначені галузі технологій, які включають *технології подвійного призначення*, визначаються МПК та додатковими вимогами, такими як вони є винаходами для оборони країни або для військового використання іноземними країнами. За даними ЈРО, передбачається, що повідомлення буде надіслано приблизно на 1% патентних заявок.[11] Подання патентних заявок, що стосуються зазначених технологічних областей, у зарубіжних країнах заборонено.

Південна Корея. У 2022 р. КІРО активізувало зусилля щодо підтримки креативної економіки шляхом удосконалення адміністрування прав ІВ. На внутрішньому ринку КІРО зосередилося на покращенні послуг з експертизи та сприяння економічній стійкості за допомогою комплексного створення, використання та захисту ІВ.

Значних поліпшень було досягнуто в ефективності експертизи: середній час розгляду становив 14,4 місяці для патентів та корисних моделей, 4,8 місяця для промислових зразків. [10] Для підвищення ефективності впроваджено такі інновації, як *система патентного пошуку на основі ІІІ* та прискорений процес експертизи для патентів на напівпровідники, що скорочує час обробки приблизно 2,5 місяців. В Правилах проведення патентної експертизи КІРО цілий розділ присвячено *експертизі заявок, пов'язаних з національною обороною, критеріям класифікації заявки*, пов'язаної з національною обороною. Міжнародні патентні класифікації, пов'язані з національною обороною, включають, зокрема, сім класифікацій машин, таких як підводний човен, ракета, броньована машина та ін., чотири хімічні класифікації, включаючи вибухові речовини та детонатори. [12]

Україна. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» винаходом (корисною моделлю) є результат інтелектуальної,

творчої діяльності людини в будь-якій сфері технології. Секретним винаходом (секретною корисною моделлю) є винахід (корисна модель), що містить інформацію, віднесену до державної таємниці, права на який засвідчуються патентом на секретний винахід (секретну корисну модель).

Відповідно до ст. 16 цього Закону *експертиза заявки на винахід (корисну модель) складається з попередньої експертизи, формальної експертизи та, за заявкою стосовно патенту на винахід (секретний винахід), - кваліфікаційної експертизи* і проводиться НОІВ відповідно до цього Закону та правил, встановлених на його основі. Під час проведення попередньої експертизи заявка, яка не містить пропозиції заявника щодо віднесення винаходу (корисної моделі) до державної таємниці, розглядається на предмет наявності в ній відомостей, що можуть бути віднесені згідно із Зводом відомостей, що становлять державну таємницю, до державної таємниці. [13]

За наявності в заявці таких відомостей, а також якщо заявка містить пропозицію заявника про віднесення винаходу (корисної моделі) до державної таємниці, матеріали заявки надсилаються відповідному Державному експерту з питань таємниць для прийняття рішення.

Проте одноосібні рішення, в силу наявності людського фактора, не завжди є вірними. У виступі на науково-практичній конференції «Інтелектуальний потенціал – фундамент майбутнього України та її Збройних Сил к.т.н., доцент А.С. Ромашко констатувала, що «*секретні винаходи – це мертві винаходи*», зауваживши, що в системі засекречування є суттєвий недолік – одноосібне прийняття рішення державним експертом з питань таємниць.

На це звертає увагу також заступник начальника Управління СБУ О. Семенюк: «..Він зазначив, що функції державного експерта з питань таємниць покладено на 152 посадові особи! У більшості з них відсутні необхідні спеціальні знання у сфері охорони державної таємниці, досвід та навички,

необхідні для прийняття виважених рішень щодо віднесення інформації до державної таємниці. [14, с.62]

Досвід зарубіжних країн свідчить, що подібні рішення приймаються не одноосібно, а колегіально із використанням цифрових інструментів і ШІ, досить часто керівниками відомств ІВ за поданням відповідних оборонних відомств.

В Україні при проведенні експертизи заявки на винахід *секретні винаходи при визначенні попереднього рівня техніки не враховуються*. Нагадаємо також, що Кабінет Міністрів України 24 квітня 2019 р. припинив для України дію Угоди про взаємне забезпечення збереження міждержавних таємниць у галузі правової охорони винаходів в рамках СНД. Угода регламентувала забезпечення режиму державної таємниці стосовно відомостей про секретні винаходи, створені в колишньому СРСР, а також порядок розсекречування таких даних. Україна підписала цей документ із застереженнями.

З Угоди ми вийшли, а матеріали заявок на видачу секретних винаходів, як це передбачено у застереженні, не відкликали, вони залишились в Роспатенті.[15] Отож, існує практична неможливість здійснення патентного дослідження по базі з обмеженим допуском секретних винаходів (корисних моделей).

В Україні тривалий час здійснюється неконтрольований виток за кордон інноваційних технічних рішень. Так звана «патентна міграція» з України, постійно зростає. Рівень «патентів-втікачів» становить 10-12% щорічного обсягу патентування. Найбільш активні сектори міграції: медичні препарати, ІТ-технології (системи та обладнання), фармакологія. Розширюється географія міграції: Російська Федерація (51%), США (11%), Південна Корея (9%), Тайвань (3%), Німеччина (2%). До групи «патентів-втікачів», як правило, входять найбільш конкурентоздатні винаходи, які потім повертаються в

Україну як інноваційні продукти іноземних компаній. Серед заявників - порушників переважають юридичні особи (80%), проте чимало і фізичних осіб (20%). [16] Неврегульованість цих питань України, безкарність за несанкціонований виток перспективних науково-технічних розробок за кордон (відповідальність за такі дії національним законодавством не передбачена), сприяє витоку технологій, що *можуть становити державну таємницю*.

Аналіз Зводу відомостей, що становлять державну таємницю [13] показує, що він передбачає засекречування таких об'єктів ІВ, як наукові відкриття, винаходи, корисні моделі, науково-технічні рішення, які можуть бути використані для потреб оборони держави і мають принципове значення для розробки нових видів ОВТ.

Ст. 4.4.15 Зводу передбачає навіть засекречування *зовнішнього вигляду*, що стосується такого об'єкта ІВ як промисловий зразок. Хоча в окремих країнах існує можливість їх засекречування, ефективність таких дій сумнівна, адже зовнішній вигляд виробу є видимим. У статтях Зводу щодо експертизи винаходів *не передбачена їх прив'язка до класифікації технологій на основі кодів Міжнародної патентної класифікації - МПК (IPC8) та технологій подвійного призначення*, як це здійснюється, наприклад, в США, Японії та Кореї. Це ускладнює відбір, класифікацію та проведення експертизи заявок.

Згідно ст.457 ЦК України «науковим відкриттям є встановлення невідомих раніше, але об'єктивно існуючих закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, які вносять докорінні зміни у рівень наукового пізнання». Їх значення для розробки нових видів озброєння чи військової техніки безсумнівне.

Ось один з прикладів. Так, зареєстроване ще у 1982 р. наукове відкриття «Властивість шкіри китоподібних активно регулювати гідродинамічний опір плаванню шляхом управління локальною взаємодією шкірного покриття з обтікаючим потоком» (Інститут гідромеханіки, Інститут гідробіології АН УРСР

- диплом № 265) [17] дало можливість розробки штучних поглинаючих покриттів для різкого зниження гідродинамічного опору і вібрацій тіл при русі у воді і в повітрі та використано при конструюванні підводних човнів та саморушних підводних снарядів, відомих як торпеди «Шквал».

Відповідного закону в Україні не прийнято, то ймовірні наукові відкриття, що здійснені українськими вченими не реєструються та не охороняються державою, а ті, що зареєстровані (42 наукових відкриття), є відомими. До того ж відсутній і офіційний реєстр наукових відкриттів.

У Зводі не передбачена можливість засекречування компонування (топографії) інтегральних мікросхем (чипів), які нині є одним з найважливіших об'єктів ІВ, оскільки мають широке застосування у всіх сучасних пристроях мікроелектроніки як військового так і промислового та побутового призначення.

Службі безпеки України варто переглянути Звід відомостей з урахуванням висловлених рекомендацій та світового досвіду у цій сфері. Необхідно запровадити в Україні досвід США, Японії, Кореї імплементувавши відповідні норми у законодавство з ІВ та Правила складання, подання та проведення експертизи заявки на винахід (корисну модель).

Загалом процедуру формування Зводу відомостей, експертизи щодо віднесення категорій інформації до державної таємниці, ступеню її секретності, прийняття рішень має бути змінено шляхом передачі цих повноважень РНБО України на підставі колегіального розгляду із застосуванням єдиної методики визначення потенційної шкоди охоронюваним державою суспільним інтересам в інформаційній сфері, що може настати внаслідок розголошення відомостей або втрати матеріальних носіїв, що становлять державну таємницю.

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 25 квітня 2025 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025)

1. World Intellectual Property Indicators Report: Global Patent Filings Reach Record High in 2023. WIPO - World Intellectual Property Organization. URL: [https://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2024/article_0015.html?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=Search:+WIPI+2024+\(EN\)&gad_source=1&gclid=CjwKCAiAgoq7BhBxEiwAVcW0LBBx9T4aeSPX8P5xqkISM4fhldzngzzKl3xuUaFfi7NyKWEHXXvgBBoC4nAQAvD_BwE](https://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2024/article_0015.html?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=Search:+WIPI+2024+(EN)&gad_source=1&gclid=CjwKCAiAgoq7BhBxEiwAVcW0LBBx9T4aeSPX8P5xqkISM4fhldzngzzKl3xuUaFfi7NyKWEHXXvgBBoC4nAQAvD_BwE)

2. Richard Worthington, Talia Sullens Growth in military patents reveals shift to non-traditional technologies. URL: <https://www.defenceonline.co.uk/2024/08/23/growth-in-military-patents-reveals-shift-to-non-traditional-technologies/>

3. Filings of secret ‘National Security’ patents increase 36% in a year amid military tech developmentsURL: <https://patentlawyermagazine.com/filings-of-secret-national-security-patents-increase-36-in-a-year-amid-military-tech-developments/>

4.Андрощук Г.А. Работягова Л.И. Патентное право: правовая охрана изобретений. Учебное пособие. К.- МАУП. - 2001.- 232с.

5. AboutIP5co-operation URL: <https://www.fiveipoffices.org/about>

6. Michael K. Henry What is prior art? URL: <https://henry.law/blog/what-is-prior-art/>

7. Керівництво ОЕСР з патентної статистики. URL:
<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nauka/2023/11/15/01/Kerivnytstvo.OESR.z.patentnoyi.statystyky.15.11.2023.pdf>

8.Invention	Secrecy	Act	URL:
https://en.wikipedia.org/wiki/Invention_Secrecy_Act			

9. Michael Spector, Julie Burke, *The Good, the Bad and the Missing: Findings from a Review of the Data on Granted Retroactive Foreign Filing Licenses*. URL: <https://www.ipwatchdog.com/2021/01/26/good-bad-missing-findings-review-data-granted-retroactive-foreign-filing-licenses/id=129348/>

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 25 квітня 2025 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025)

10. Where Are the IP5 Investing? Mapping the IP5's Expenditure Landscape

URL: <https://www.readipwave.com/where-are-the-ip5-investing-mapping-the-ip5s-investment-landscape-2/>

11. Koji Sugimura, Takuya Izumi Japan: AI becomes key focus as patent office streamlines prosecution processes. IAM. URL: <https://www.iam-media.com/review/the-patent-prosecution-review/2025/article/japan-ai-becomes-key-focus-patent-office-streamlines-prosecution-processes>

12. Patent Examination Guidelines January 2021 Korean Intellectual Property Office. URL: https://www.kipo.go.kr/upload/en/download/Patent_Examination_Guidelines_2021.pdf

13. Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю URL: [Про затвердження Зводу відомостей... | від 23.12.2020 № 383](#)

14. Семенюк О. Порядок віднесення інформації до державної таємниці: порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного законодавства, шляхи удосконалення цієї процедури / О. Семенюк // Юридична Україна. - 2016. - № 3-4. - С. 58-64. –URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2016_3-4_11

15. Андросчук Г.О. Інститут секретних винаходів як фактор забезпечення національної безпеки. Наука та наукознавство. 2020. № 4 (110). С. 24—43. <https://doi.org/10.15407/sofs2020.04.024>

16. Рішення до протоколу Комітету № 46. Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. URL: https://kno.rada.gov.ua/news/Robota_Kom/Zasid_Kom/Rish_Kom/VIII_skl/4_sesiya/74708.html.

17. Косско Т.Г. Наукові відкриття вчених Національної академії наук України в 60–80-х рр. XX сторіччя. URL: <https://inb.dnsgb.com.ua/2018-2/12.pdf>